

Uvodno poročilo Republike Slovenije o uresničevanju Izbirnega protokola h Konvenciji o otrokovih pravicah glede prodaje otrok, otroške prostitucije in otroške pornografije

Vlada Republike Slovenije je poročilo obravnavala na svoji seji dne 10. maja 2007 in ga sprejela s sklepom št. 51104-10/2007/5. Republika Slovenija je poročilo oddala dne 16. novembra 2007.

VSEBINA

	<i>Odstavek</i>
I. UVOD	1-27
II. PREPOVED PRODAJE OTROK, OTROŠKE PORNOGRAFIJE IN OTROŠKE PROSTITUCIJE	28-45
III. KAZENSKI POSTOPEK	46-55
IV. ZAŠČITA PRAVIC OTROK ŽRTEV	56-80
V. PREPREČEVANJE PRODAJE OTROK, OTROŠKE PROSTITUCIJE IN OTROŠKE PORNOGRAFIJE	81-85
VI. MEDNARODNO SODELOVANJE IN POMOČ	86-92

I. UVOD¹

1. Na podlagi prvega odstavka 12. člena Izbirnega protokola h Konvenciji o otrokovih pravicah glede prodaje otrok, otroške prostitucije in otroške pornografije daje Republika Slovenija kot članica OZN, pogodbenica Konvencije o otrokovih pravicah in pogodbenica izbirnega protokola svojo začetno poročilo o uresničevanju Izbirnega protokola h Konvenciji o otrokovih pravicah glede prodaje otrok, otroške prostitucije in otroške pornografije.

2. Izbirni protokol h Konvenciji o otrokovih pravicah glede prodaje otrok, otroške prostitucije in otroške pornografije je ratificiral Državni zbor Republike Slovenije na svoji seji dne 15. julija 2004. V Republiki Sloveniji je bil objavljen v Uradnem listu RS, št. 85/04 – MP, št. 23/04 in je začel veljati 17. avgusta 2004. K Izbirnemu protokolu h Konvenciji OZN o otrokovih pravicah glede prodaje otrok, otroške prostitucije in otroške pornografije Republika Slovenija ni predložila nobenega pridrška.

3. V zvezi s pravnim statusom Izbirnega protokola h Konvenciji o otrokovih pravicah glede prodaje otrok, otroške prostitucije in otroške pornografije v notranjem pravnem redu Republike Slovenije pojasnjujemo, da Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 69/04, 69/04 in 68/2006) v 8. členu določa, da morajo biti zakoni in drugi predpisi v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Slovenijo, ter da se ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe uporabljajo neposredno. Drugi odstavek 153. člena Ustave Republike Slovenije nadalje določa, da morajo biti zakoni usklajeni z veljavnimi mednarodnimi pogodbami, ki jih je ratificiral Državni zbor Republike Slovenije, podzakonski predpisi pa tudi z drugimi ratificiranimi mednarodnimi pogodbami.

4. Navedena določba 8. člena Ustave Republike Slovenije daje mednarodnim pogodbam, ki obvezujejo Slovenijo, primat nad zakoni in drugimi predpisi, razen nad Ustavo Republike

¹ Podatki v poročilu prikazujejo stanje do 31. 12. 2006.

Slovenije, ki je hierarhično najvišji akt slovenskega pravnega reda. Drugi odstavek 153. člena Ustave Republike Slovenije pa z vidika ustavnosti in zakonitosti ureja vprašanje usklajenosti zakonskih in podzakonskih aktov.

5. Otroci v skladu z določbami **Ustave Republike Slovenije** (Uradni list RS, št. 33/91, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 69/04, 69/04 in 68/2006) uživajo posebno varstvo in skrb. Zjamčeno jim je tudi posebno varstvo pred gospodarskim, socialnim, telesnim, duševnim ali drugim izkoriščanjem in zlorabljanjem. 56. člen Ustave Republike Slovenije iz leta 1991 (s spremembami, sprejetimi leta 2004) določa: »**(Pravice otrok) – Otroci uživajo posebno varstvo in skrb. Človekove pravice in temeljne svoboščine uživajo otroci v skladu s svojo starostjo in zrelostjo. Otrokom se zagotavlja posebno varstvo pred gospodarskim, socialnim, telesnim, duševnim ali drugim izkoriščanjem in zlorabljanjem. Takšno varstvo ureja zakon. Otroci in mladoletniki, za katere starši ne skrbijo, ki nimajo staršev ali so brez ustrezne družinske oskrbe, uživajo posebno varstvo države. Njihov položaj ureja zakon.**«

6. Protokol pokriva področja različnih ministrstev. **Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve** opravlja naloge na področju družine in otrok ter socialnih zadev, **Ministrstvo za notranje zadeve** opravlja naloge na področjih javne varnosti in policije, upravnih notranjih zadev in migracij, **Ministrstvo za pravosodje** opravlja naloge na področjih organizacije in statusa sodišč, državnega tožilstva, državnega pravobranilstva in Ustavnega sodišča, nadzora nad poslovanjem državnega tožilstva in državnega pravobranilstva, civilnega in kaznovalnega prava, sodnih postopkov, pravosodne uprave, odvetništva, notariata, izvrševanja kazenskih sankcij, varstva osebnih podatkov in mednarodne pravne pomoči. Pristojno je za uskladitev Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 95/04 – uradno prečiščeno besedilo 1), Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 8/06 – uradno prečiščeno besedilo 4) in Zakona o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja (Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo 1). **Ministrstvo za zdravje** pokriva področja zdravstvenega varstva, zdravstvenega zavarovanja, zdravstvene dejavnosti oziroma zdravstvenih služb, **Ministrstvo za šolstvo in šport** opravlja naloge na področjih vzgoje, osnovnega, srednjega in višjega šolstva ter športa. **Ministrstvo za zunanje zadeve** opravlja naloge sodelovanja s tujimi državami in mednarodnimi organizacijami, predlaga mednarodne pogodbe za ratifikacijo ter spodbuja in koordinira sodelovanje s tujino.

7. Organ za koordinacijo človekovih pravic, ustanovljen na nacionalni ravni, je **Medresorska delovna komisija za človekove pravice** kot **strokovno posvetovalno telo Vlade Republike Slovenije**. Sestavljajo jo predstavniki pristojnih ministrstev in nevladnih organizacij. Medresorska delovna komisija spremlja mednarodnopravno problematiko uresničevanja in varstva človekovih pravic in svoboščin na podlagi mednarodnih aktov, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

8. **Vlada Republike Slovenije** je z odločbo št. 240-05/2003 z dne 18. decembra 2003 imenovala tudi **medresorsko delovno skupino za boj proti trgovini z ljudmi** (v nadaljnjem besedilu: **MDS**), ki jo sestavljajo predstavniki ministrstev, vladnih teles in nevladnih organizacij. Med dejavnostmi in projekti **MDS** so tudi tisti, povezani z otroki (preventiva, to je ozaveščanje in raziskovalna dejavnost, pomoč žrtvam trgovine in njihova zaščita, usposabljanje in mednarodno sodelovanje).

9. Na ministrski ravni (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve) deluje tudi **Strokovni svet za problematiko nasilja v družini**. Strokovni svet ima naslednje naloge: obravnava odprta vprašanja in oblikuje mnenja, pobude in predloge za izboljšanje systemske ureditve varstva pred nasiljem v družini; svetuje pri oblikovanju zakonov, podzakonskih aktov ter drugih pravnih dokumentov na predlog ministrstva; oblikuje mnenja in stališča o posameznem vprašanju ter spremlja izvajanje zakonodaje in celotne politike ministrstva na področju varstva pred nasiljem v družini.

10. Besedilo Izbirnega protokola je bilo objavljeno **na internetni strani Ministrstva za zunanje zadeve in Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve**. Izbirni protokol je bil objavljen tudi v brošuri »Človek ni naprodaj – izbrani dokumenti in ukrepanje proti spolnemu izkoriščanju in zlorabi otroki«. Izdal jo je Informacijski dokumentacijski center Sveta Evrope (IDC SE) pri NUK v Ljubljani. Izšla je v Ljubljani, julija 2005, ko je Vlada Republike Slovenije v sodelovanju s Svetom Evrope, Unicefom, Svetovno zdravstveno organizacijo, Uradom visokega

komisarja ZN za človekove pravice in nevladno organizacijo Advisory Panel od 5. do 9. julija organizirala dve konferenci: Ustavimo nasilje nad otroki: ukrepajmo zdaj! – Regionalno posvetovanje za študijo OZN o nasilju nad otroki, Evropa in Srednja Azija; konferenco Jokohamski pregled za Evropo in Srednjo Azijo – boj proti spolnemu izkoriščanju otrok. Publikacijo so finančno omogočili Informacijski dokumentacijski center Sveta Evrope pri NUK v Ljubljani, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za notranje zadeve, Svet Evrope, UNICEF Slovenija in Varuh človekovih pravic Republike Slovenije. Izdana je bila v 2000 izvodih in razdeljena policijskim upravam, osnovnim in srednjim šolam, centrom za socialno delo, nevladnim organizacijam in medijem po Sloveniji. Publikacija poleg Konvencije o otrokovih pravicah in Izbirnega protokola h Konvenciji o otrokovih pravicah glede prodaje otrok, otroške prostitucije in otroške pornografije zajema tudi prevode naslednjih pomembnih mednarodnih dokumentov:

Jokohamska globalna zaveza 2001,

- Konvencija Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi št. 197,
- Obrazložitev poročilo h Konvenciji Sveta Evrope št. 197,
- Priporočilo Odbora ministrov Sveta Evrope Rec (2001)16 o varstvu otrok pred spolnim izkoriščanjem,
- Resolucija Parlamentarne skupščine Sveta Evrope Res. 1307 (2002) »Spolno izkoriščanje: brez tolerance«,
- Smernice UNICEFA za zaščito pravic otrok, žrtev trgovanja v Jugovzhodni Evropi.

Podatki o pojavu trgovine z ljudmi in podatki o otrocih žrtvah kaznivih dejanj

11. V Republiki Sloveniji zbiramo **podatke** o pojavu trgovine z ljudmi (podatke o trgovini z ljudmi smo začeli zbirati leta 2002) in podatke o otrocih žrtvah kaznivih dejanj.

12. Metodologijo zbiranja **podatkov o pojavu trgovine z ljudmi** v Sloveniji, v okviru katere se spremlja tudi pojav otrok, žrtev prodaje in prostitucije, je oblikovala Medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi. Temelji na merljivih podatkih policije in državnega tožilstva, dodatno pa so upoštevani podatki nevladnih organizacij glede dela z žrtvami trgovine z ljudmi.

13. Podatki policije kažejo, da so žrtve v nekaterih primerih mladoletnice, ki postanejo žrtve zaradi spolnega izkoriščanja. V letu 2002 je policija obravnavala pet deklet slovenske narodnosti, ki so bile prodane v tujino. Vse so bile stare 17 let, v tujino pa so bile prodane zaradi spolnega izkoriščanja. V letih 2003 (1 mladoletna oseba) in 2004 policija ni obravnavala nobenega primera trgovine z otroki, leta 2005 pa je obravnavala en primer.

14. Vrhovno državno tožilstvo RS je v letu 2002 obravnavalo dva primera mladoletnih žrtev kaznivega dejanja spravljajanja v suženjsko razmerje (dve dekleti, Slovakinja), ki pa se ni končalo z obsodbo ovadenega storilca. Tudi tožilstvo v letih 2003, 2004 in do maja 2005 ni obravnavalo nobenega novega primera kaznivih dejanj trgovine z ljudmi zoper mladoletne osebe.

15. V letu 2002 je Društvo Ključ sodelovalo pri vrnitvi dveh slovenskih deklet, starih 16 let, iz Nizozemske. Obravnavali so tudi primer slovenskega dekleta v Sloveniji, prav tako starega 16 let. V vseh treh primerih ne moremo z gotovostjo trditi, da je šlo za trgovino z otroki. V letu 2003 so obravnavali dve mladoletnici, stari 14 in 17 let, ena je bila Slovenka, druga pa državljanka Srbije in Črne gore. V letu 2004 je Ključ obravnaval 23 oseb od tega 5 mladoletnih oseb s predpostavko da so žrtve trgovine z ljudmi, prihajale pa so z območja JV Evrope. Leta 2005 so obravnavali pet potencialnih mladoletnih žrtev ter leta 2006 tri mladoletne žrtve. Slovenska Karitas v obdobju od 22. 5. do 31. 31. 2006 v okviru projekta »Oskrbe žrtev trgovine z ljudmi« ni obravnavala mladoletnih žrtev trgovine z ljudmi.

16. Slovenska filantropija je v okviru projekta PATS, ki so ga začeli izvajati v azilnem domu od junija do konca leta 2004, zaznala velik sum trgovine z ljudmi pri petih osebah albanske narodnosti, med njimi so bile tri mladoletnice.

Tabela 1: Statistični podatki s področja preiskave in pregona kaznivih dejanj v povezavi s trgovino z ljudmi za leto 2005

Kaznivo dejanje (člen Kazenskega zakonika – KZ)	Trgovina z ljudmi 387. a člen Kazenskega zakonika – 04	Spravljanje v suženjsko razmerje 387. člen Kazenskega zakonika	Zloraba prostitucije 185. člen Kazenskega zakonika – 04	Skupaj
Št. Zadev (kazenske ovadbe, poročila), podanih na ODT (zoper št. oseb)	3 (6)	4 (6)		7 (12)
Število žrtev kaznivih dejanj (status)	6 (polnoletne ženske)	1 (mladoletna ženska) 1 (polnoletna ženska)		8
Zavržene ovadbe s strani ODT (zoper št. oseb)	1 (1)	2 (5)		3 (6)
Uvedena preiskava (zoper št. oseb)	2 (5)			2 (5)
Podan obtožni predlog Izdaja pravnomočnih sodb				
Nerešene zadeve iz prejšnjih obdobj		5 (12)		5 (12)
Vložene obtožbe		2 (iz leta 2001)		2
Uvedene preiskave		3 (iz leta 2001 in 2002)		3

Vir: Poročilo MDS za leto 2005.

Tabela 2: Število potencialnih žrtev trgovine z ljudmi, obravnavanih s strani nevladne organizacije

	Potencialna žrtev trgovine z ljudmi	Potencialna žrtev prisilne prostitucije	Potencialna žrtev prisilnega dela	Skupaj
Mladoletna oseba (državljanstvo)	1 (Makedonija) 1 (SČG)	2 (Slovenija)		5
Polnoletna oseba (državljanstvo)	1 (Slovenija) 1 (Slovaška) 1 (Dominikanska republika) 1 (pogrešana oseba Slovenija) 1 (mati pogrešane osebe Slovenija) 1 (Ukrajina) 1 (Kolumbija) 1 (Slovenija)	1 (pogrešana oseba Slovenija) 1 (Slovenija) 1 (SČG)	1 (Slovenija)	11
Skupaj	10	5	1	16

Vir: Poročilo MDS za leto 2005.

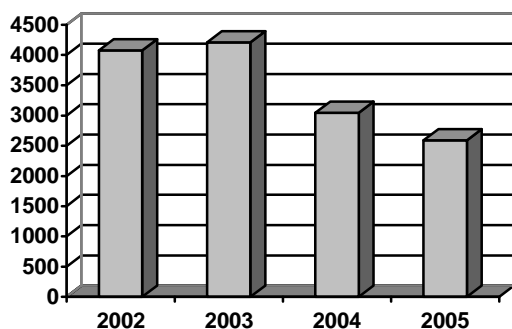
17. **Podatki o otrocih žrtvah kaznivih dejanj.** V obdobju 2002–2005 je bilo po podatkih policije skupno število **otrok** (mlajših od 18 let) **žrtev kaznivih dejanj**, ne glede na vrsto, vključno s kaznivimi dejanji zoper premoženje, življenje in telo ter spolno nedotakljivost, naslednje:

Tabela 3: Žrtve, mlajše od 18 let

Leto	2002	2003	2004	2005
-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Število	4075	4205	3046	2593
---------	------	------	------	------

Vir: Generalna policijska uprava.



Vir: Generalna policijska uprava.

18. **Število prijavljenih primerov** po 183. KZ (spolni napad na osebo, mlajšo od 15 let), 184. člen (kršitev spolne nedotakljivosti z zlorabo položaja), 185. člen (zloraba prostitucije), 201. členu KZ (zanemarjanje in trpinčenje mladoletnikov) in XXI. poglavje KZ (kazniva dejanja proti zakonski zvezi, družini in mladini) **v obdobju 2002–2005:**

Tabela 4: Število prijavljenih primerov

Leto	Število prijavljenih primerov			
	2002	2003	2004	2005
183. člen KZ ²	239	196	218	188
184. člen KZ ³	28	27	26	32
185. člen KZ ⁴	0	1	5	9
187. člen KZ ⁵	7	14	14	36
XXI. poglavje KZ ⁶	389	743	383	477
201. člen KZ ⁷	225	252	210	242
204. člen KZ	0	0	0	0

Vir: Generalna policijska uprava.

Spolni napad na osebo, mlajšo od 15 let

² Kršitev spolne nedotakljivosti z zlorabo položaja

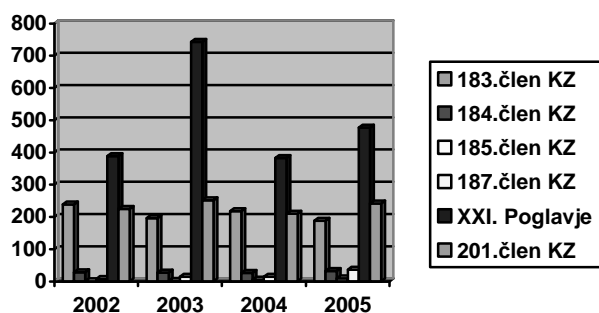
³ Zloraba prostitucije

⁴ Prikazovanje, izdelava, posest in posredovanje pornografskega gradiva

⁵ Kazniva dejanja proti zakonski zvezi, družini in mladini

⁶ Zanimarjanje in trpinčenje mladoletnikov

⁷ Krvoskrunstvo



Vir: Generalna policijska uprava.

19. V zadnjih desetih letih se je število prijavljenih kaznivih dejanj povečalo. Predvsem je porast prijavljenih primerov po mnenju strokovnjakov posledica večje senzibiliziranosti javnosti za ta pojav, boljše usposobljenosti strokovnjakov za prepoznavanje znakov zlorabe in odraz boljšega sodelovanja med policijo in socialnimi službami, šolami, vrtci ter zdravstvenimi ustanovami in posledično večjega zaupanja ljudi oziroma žrtev v institucije.

20. Porastu prijavljenih kaznivih dejanj pa ne sledi število obsodilnih sodb, predvsem zaradi izredno zahtevnega dokaznega postopka.

Tabela 5: Ovadeni, obtoženi in obsojeni v Sloveniji 2002–2005

LETO	2002: Št. kazensko ovadenih	Št. obtoženih	Št. obsojenih
<u>183. člen KZ[1]</u>	167	66	23
<u>184. člen KZ[2]</u>	13	8	7
<u>185. člen KZ[3]</u>	7	6	1
<u>187. člen KZ[4]</u>	3	2	2
<u>XXI. pogl. KZ[5]</u>			
<u>201. člen KZ[6]</u>	186	81	55
<u>204. člen KZ[7]</u>	–	–	–
LETO	2003	Št. obtoženih	Št. obsojenih
	Št. kazensko ovadenih		
<u>183. člen KZ[1]</u>	184	76	55
<u>184. člen KZ[2]</u>	19	9	6
<u>185. člen KZ[3]</u>	1	4	–
<u>187. člen KZ[4]</u>	6	2	–
<u>XXI. pogl. KZ[5]</u>			
<u>201. člen KZ[6]</u>	214	92	59
<u>204. člen KZ[7]</u>	–	–	–
LETO	2004	Št. obtoženih	Št. obsojenih
	Št. kazensko ovadenih		
<u>183. člen KZ[1]</u>	136	59	43

<u>184. člen KZ[2]</u>	9	4	1
<u>185. člen KZ[3]</u>	5	4	2
<u>187. člen KZ[4]</u>	9	4	2

XXI. pogl. KZ[5]

<u>201. člen KZ[6]</u>	247	125	72
<u>204. člen KZ[7]</u>	-	-	-

LETO	2005		
	Št. kazensko ovadenih	Št. obtoženih	Št. obsojenih
<u>183. člen KZ[1]</u>	142	58	42
<u>184. člen KZ[2]</u>	12	6	4
<u>185. člen KZ[3]</u>	15	6	-
<u>187. člen KZ[4]</u>	3	2	2

XXI. pogl. KZ[5]

<u>201. člen KZ[6]</u>	255	121	76
<u>204. člen KZ[7]</u>	-	-	-

Vir: Urad Republike Slovenije za statistiko.

Raziskave

21. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je leta 2003 financiralo raziskavo **Nasilje nad ženskami ali kako doseči ničelno toleranco**, katere izvajalec je bil Inštitut za medicinske vede, ZRC SAZU. V raziskavi so analizirali strokovne in raziskovalne publikacije na področju nasilja za obdobje zadnjih petih let (1998–julij 2003). Nabor obstoječe strokovne in znanstvene literature je bil opravljen v sistemu COBISS z geslom *nasilje*. Nastala splošna zbirka podatkov o nasilju je vsebovala 309 publikacij, ki smo jo analizirali glede na: splošne kazalnike o publikaciji, storilce, žrtve, vrste in okolje nasilja.

22. IOM Ljubljana je v sodelovanju z Mirovnim inštitutom izvedla **Raziskavo o stanju trgovine z ljudmi v, iz in preko Slovenije**. Namen te raziskave je bil zbrati, pregledati, primerjati in ovrednotiti številne podatke o trgovini z ljudmi v Sloveniji. Raziskavo je finančno podprla ameriška vlada. Rezultati raziskave so objavljeni v posebnem poročilu, ki je predstavljal tudi prvi splošni pregled stanja tega problema v Sloveniji. Poročilo je v knjižni obliki izšlo oktobra 2003 in je bilo predstavljeno tudi predstavnikom medijev na posebni novinarski konferenci. Poleg tega so bili rezultati študije predstavljeni različnim ciljnim skupinam na seminarjih, ki so bili organizirani v okviru projekta: *Izgradnja kapacitet na področju preprečevanja trgovine z ljudmi v Sloveniji*.

23. Pod okriljem organizacije Save the Children je NVO Ključ v letu 2002–2003 sodeloval v regionalni raziskavi o trgovini z otroki. Izvedena je bila raziskava o trgovini z otroki iz in prek Slovenije ter v Slovenijo. Namen raziskave je bil ugotoviti stanje na področju trgovine z otroki v Sloveniji.

24. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je sofinanciralo anketno dvoletno raziskavo z naslovom **Analiza družinskega nasilja v Sloveniji**, ki jo je izvedla Univerza na Primorskem, Znanstveno – raziskovalno središče Koper, in je bila končana avgusta 2006. Pokazala je, da 23,7 odstotkov vprašanih osebno doživelo nasilje v družini. Med osebami z izkušnjo nasilja je bilo 73 odstotkov žrtev nasilja v družini, v kateri so odraščali, in manj v družini, v kateri so živeli kot odrasle osebe. Prevladuje psihično oziroma čustveno (66,5 odstotkov) in fizično (63 odstotkov) nasilje. Redkeje je bilo prisotno ekonomsko nasilje v smislu odtegotovanja finančnih sredstev in spolno nasilje (3,7 odstotkov). Nasilje naj bi bilo torej prisotno v vsaki peti družini v Sloveniji, kar se ujema tudi s podatki nevladnih organizacij.

25. MDDSZ je študijo financiralo iz dveh razlogov: 1) da bodo njeni rezultati služili kot strokovna podlaga za pripravo Nacionalnih usmeritev za preprečevanje nasilja v družini in 2) ker je Slovenija potrebovala celovito študijo o problematiki nasilja v družini, ki zajema po eni strani percepcijo državljanov do nasilja kot tudi problematiko medijskega izpostavljanja mladoletnih oseb v primerih družinskega nasilja.

26. Pri ugotavljanju nasilja nad otroki je bilo v raziskavi kot merilo nasilnega ravnanja vzeto **klofutanje in kričanje**. Več kot polovica izprašanih pozna vsaj eno družino, v kateri je kričanje na otroka običajen način komuniciranja. Tretjina vprašanih pa pozna vsaj eno družino, v kateri je klofuta otroku običajen način kaznovanja.

27. Poročilo je bilo sestavljeno iz prispevkov ministrstev in vladnih služb, odgovornih za izvajanje protokola. Pri njegovem nastajanju je sodelovala tudi Komisija za človekove pravice. Poročilo je bilo objavljeno na internetnih straneh Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve ter posredovano nevladnim organizacijam, ki pokrivajo to področje:

[/http://www.mddsz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/predpisi_v_pripravi/](http://www.mddsz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/predpisi_v_pripravi/)

II. PREPOVED PRODAJE OTROK, OTROŠKE PORNOGRAFIJE IN OTROŠKE PROSTITUCIJE

28. Otroci so po slovenski kazenski zakonodaji deležni varstva pred vsemi kaznivimi dejanji enako kakor odrasle osebe. Njihova starost in zrelost pa se lahko kot obteževalni okoliščini upoštevata pri izbiri in višini sankcije storilcu.

29. **Kazenski zakonik** (Uradni list RS, št. 95/04 – uradno prečiščeno besedilo 1) vsebuje določbe v zvezi s prepovedjo prodaje otrok, otroške pornografije in otroške prostitucije v naslednjih členih: spolni napad na osebo, mlajšo od 15 let – 183. člen; kaznivo dejanje zoper spolno nedotakljivost z zlorabo položaja – 184. člen; zloraba prostitucije – 185. člen; prikazovanje, izdelava, posest in posredovanje pornografskega gradiva – 187. člen in trgovina z ljudmi po 387. a členu Kazenskega zakonika. Po slovenski zakonodaji veljajo kot odgovorni za gornja dejanja izključno storilci in nikoli žrtve, tj. otroci.

30. Oseba, **ki spolno občuje ali stori kakršno drugo spolno dejanje z osebo, mlajšo od 15 let**, se kaznuje za kaznivo dejanje spolnega napada na osebo, mlajšo od petnajst let, če v konkretnem primeru obstaja očitno nesorazmerje **med zrelostjo storilca in žrtvijo** (prvi odstavek 183. člena Kazenskega zakonika). Navedeno pomeni, da so iz kaznivega dejanja izločena sporazumna spolna občevanja in druga spolna dejanja med mladimi približno iste starosti in stopnje zrelosti. V drugem odstavku 183. člena Kazenskega zakonika pa je določena hujša oblika navedenega kaznivega dejanja. Gre za primere spolnega občevanja in spolnih dejanj z osebami, mlajšimi od deset let, s slabotnimi osebami, mlajšimi od petnajst let, in za primere posilstev oseb, mlajših od petnajst let (uporaba sile ali grožnje). Naslednja hujša oblika kaznivega dejanja je določena v tretjem odstavku. Gre za spolno občevanje oziroma druga spolna dejanja z osebo, mlajšo od petnajst let, ki jih stori učitelj, vzgojitelj, skrbnik, posvojitelj, roditelj, duhovnik, zdravnik ali druga oseba z zlorabo svojega položaja. Torej je kvalifikatorni znak tega kaznivega dejanja posebna lastnost storilca.

31. Kazenski zakonik v 184. členu inkriminira kršitev **spolne nedotakljivosti z zlorabo položaja, torej tudi prisilo k spolnem občevanju ali drugega spolnega dejanja**. V prvem odstavku je kot kaznivo dejanje določena zloraba položaja za spolno občevanje ali druga spolna dejanja s polnoletnimi osebami. V drugem odstavku pa je določena hujša oblika tega kaznivega dejanja, ki ga z zlorabo položaja stori učitelj, vzgojitelj, skrbnik, posvojitelj, roditelj, duhovnik, zdravnik ali druga oseba proti osebi med petnajstim (za žrtev, ki je mlajša od petnajst let, glej tretji odstavek 183. člena) in osemnajstim letom starosti (polnoletnost).

Zloraba prostitucije je inkriminirana v 185. členu Kazenskega zakonika in opredeljuje sankcioniranje izkoriščanja pri prostituciji druge osebe. Strožja kazen je predpisana za primer, ko je kaznivo dejanje zlorabe prostitucije storjeno proti mladoletni osebi (oseba, stara do osemnajst let).

32. **Prikazovanje pornografskega gradiva osebam, mlajšim od 14 let**, je kaznivo dejanje po prvem odstavku 187. člena Kazenskega zakonika, medtem ko drugi odstavek istega člena prepoveduje in kaznuje izkoriščanje mladoletnih oseb (oseb, mlajših od 18 let) za izdelavo pornografskega gradiva. Z novelo Kazenskega zakonika iz leta 2004 (KZ-B; Uradni list RS, št.

40/04) so bili navedenemu kaznivemu dejanju dodani novi tretji, četrti in peti odstavek. V tretjem odstavku je kot kaznivo določeno vsakršno razširjanje ter posedovanje z namenom razširjanja. V skladu s četrtem odstavkom gre za hujšo obliko kaznivega dejanja zlorabe mladoletne osebe za izdelavo pornografskega gradiva ali razširjanje takih gradiv, če je navedeno storjeno v hudodelski združbi oziroma v okviru organiziranega kriminala, peti odstavek pa določa obvezen odvzem pornografskih gradiv, ki prikazujejo mladoletne osebe.

Vprašanje morebitnih potrebnih nadaljnjih sprememb 187. člena Kazenskega zakonika bo proučeno ob pripravi naslednjih obširnejših spremembah Kazenskega zakonika.

33. S spremembami in dopolnitvami Kazenskega zakonika so leta 2004 začele veljati nekatere spremembe Kazenskega zakonika s področja prostitucije in trgovine z ljudmi. Veljati je začelo novo kaznivo dejanje trgovine z ljudmi – **387. a člen Kazenskega zakonika, ki prepoveduje trgovino z ljudmi**, drugi odstavek tega člena pa opredeljuje trgovino z mladoletnimi osebami kot hujšo obliko kaznivega dejanja.

Druga kazniva dejanja v Kazenskem zakoniku

34. Neprimerno ravnanje z otrokom v družini je inkriminirano v posebnem kaznivem dejanju »zanemarjanje mladoletne osebe in surovo ravnanje« (201. člen Kazenskega zakonika). Temeljno oblika tega kaznivega dejanja predstavlja zanemarjanje otroka, kvalificirana oblika pa so različne oblike ravnanj, ki škodijo otrokovemu razvoju in predstavljajo zlorabo otroka; siljenje mladoletnika k pretiranemu delu ali k neprimernemu delu, navajanje mladoletnika k beračenju zaradi storilčeve koristoljubnosti, surovo ravnanje z mladoletnikom in trpinčenje mladoletnika. V 201. členu Kazenskega zakonika je inkriminirano tudi psihično nasilje; zakonski znak je med drugimi tudi »surovo ravnanje in trpinčenje« ter »zanemarjanje«. Vendar pa se slovenska sodna praksa ne srečuje s primeri, ko bi se staršem v kazenskem postopku očitalo izključno duševno nasilje.

35. **Nedovoljena presaditev delov človeškega telesa** je inkriminirana v 191. členu Kazenskega zakonika. Omenjeni člen inkriminira predvsem protizakonito delo zdravnikov in drugih, ki kot posredniki sodelujejo pri nedovoljeni presaditvi delov človeškega tkiva. Zdravnik je za neupravičeno presaditev lahko kaznovan z zapornom od šestih mesecev do petih let. S spremembami in dopolnitvami Kazenskega zakonika so leta 2004 začele veljati nekatere spremembe Kazenskega zakonika s področja trgovine z ljudmi – 387. a člen Kazenskega zakonika, ki v prvem odstavku tega člena opredeljuje trgovino z organi, človeškimi tkivi ali krvjo kot hujšo obliko kaznivega dejanja.

Zastaranje kaznivih dejanj

36. Pravila v zvezi z zastaranjem kazenskega pregona so določena v 111. in 112. členu Kazenskega zakonika. Zastaranje kazenskega pregona je odvisno od kazni, ki jo je za konkretno kaznivo dejanje mogoče izreči v skladu s Kazenskim zakonikom. V zvezi z mladoletnimi osebami je pomembna določba tretjega odstavka 111. člena Kazenskega zakonika, v skladu s katero rok za zastaranje kazenskega pregona ne more izteči pred potekom petih let od polnoletnosti žrtve, če je šlo za kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost ali kazniva dejanja zoper zakonsko zvezo, družino in mladino.

Odgovornost pravnih oseb za kazniva dejanja

37. Odgovornost pravnih oseb za kazniva dejanja je določena v **Zakonu o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja (Uradni list RS št. 98/2004** – uradno prečiščeno besedilo). Navedeni zakon določa posebnosti kazenskega materialnega in postopkovnega prava v zvezi s pravnimi osebami ter opredeljuje kazniva dejanja iz Kazenskega zakonika, za katera so odgovorne tudi pravne osebe. V skladu s 25. členom Zakona o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja pravne osebe lahko odgovarjajo tudi za kazniva dejanja iz 185., 187. in 387. a člena Kazenskega zakonika.

Kaznivost poskusa kaznivega dejanja in udeležbe

38. Kazenski zakonik v 22. členu opredeljuje tudi kaznivost poskusa kaznivega dejanja in udeležbe pri kaznivih dejanjih (25. do 29. člen Kazenskega zakonika).

Drugi ukrepi oziroma sankcije

39. **Varstvo otrok na področju delovnih razmerji** ureja Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 42/02), katerega VII. poglavje Posebne določbe obravnava delo otrok, mlajših od 15 let, vajencev, dijakov in študentov. Zakon o delovnih razmerjih **prepoveduje delo otrok**, mlajših od 15 let (prvi odstavek 214. člena Zakona o delovnih razmerjih). Izjemoma je delo otrok dopustno s posebnim dovoljenjem Inšpektorata za delo. Za izdajo dovoljenja mora zaprositi zakoniti zastopnik otroka (starši, skrbnik idr.) s posebno pisno vlogo.

40. Inšpektor za delo lahko izda dovoljenje za delo otroka, mlajšega od 15 let, za:

- sodelovanje pri snemanju filmov,
- pripravo in izvajanje umetnostnih, scenskih in drugih del s področja kulturne, umetniške, športne in oglaševalne aktivnosti.

Če je otrok že dopolnil 13 let, pa se lahko omenjeno dovoljenje izda tudi za opravljanje lažjih del in tudi v drugih dejavnostih, vendar največ za dobo 30 dni, in sicer med šolskimi počitnicami.

41. V skladu z 8. in 10. členom Pravilnika o izdaji dovoljenj za delo otrok, mlajših od 15 let (Uradni list RS, št. 6072004), pred izdajo dovoljenja inšpektor opravi ogled pri delodajalcu in oceni, ali bo delo vplivalo na zdravje, moralo in razvoj otroka. Če ocene ni mogoče opraviti, inšpektor pred izdajo dovoljenja zahteva še mnenje pristojnega centra za socialno delo ali šolske svetovalne službe. Dovoljenje za delo otroka se lahko izda za največ eno leto, velja pa, dokler obstajajo pogoji, na podlagi katerih je bilo izdano. Obstoj pogojev preverja inšpektor za delo.

42. Pomen oziroma opredelitev lažjih del, ki jih pod določenimi pogoji lahko opravljajo otroci, ki so dopolnili 13 let, opredeljuje **Pravilnik o varovanju zdravja pri delu otrok, mladostnikov in mladih oseb** (Uradni list RS, št. 82/03) v tretjem členu: »Lažje delo, ki ga pod določenimi pogoji lahko opravlja otrok, ki je dopolnil starost 13 let, je delo, ki po svoji naravi ter glede na delovne razmere, v katerih se opravlja: ni škodljivo za varnost, zdravje in razvoj otroka ter ni tako, da bi negativno vplivalo na otrokovo prisotnost v šoli, na njegovo vključitev v programe poklicnega usmerjanja ali usposabljanja, ki ga je odobril pristojni organ, ali na njegovo sposobnost, da pozitivno izkoristi prejeta izobrazbo.«

43. V 214. in 215. členu Zakona o delovnih razmerjih je zagotovljena pravna podlaga za delo vajencev, dijakov in študentov nad 14 let, ki se opravlja med praktičnim delom izobraževanja. V vseh teh primerih zakon v **217. členu** zagotavlja uporabo zaščitnih norm glede delovnega časa, odmorov, počitka in posebnega varstva delavcev, ki še niso dopolnili 18 let starosti, ter določb o odškodninski odgovornosti. Zakon o delovnih razmerjih podrobno ureja tudi varstvo mladih delavcev.

44. Nadzor nad izvajanjem določb Zakona o delovnih razmerjih, izvršilnih predpisov, opravlja inšpekcija za delo. Če delodajalec, ki je pravna oseba, omogoči delo otrok pod 15 letom starosti v nasprotju z 214., 215. in 217. členom Zakona o delovnih razmerjih, je tako ravnanje sankcionirano z globo v višini najmanj 1.000.000 tolarjev, za delodajalca, ki je fizična oseba, pa je predvidena globa v višini najmanj 500.000 tolarjev.

Haaška konvencija o varstvu otrok in sodelovanju pri meddržavnih posvojitvah

45. Republika Slovenija je leta 1999 pristopila k Haaški konvenciji o varstvu otrok in sodelovanju pri meddržavnih posvojitvah. V 3. členu Zakona o ratifikaciji Konvencije o varstvu otrok in sodelovanju pri meddržavnih posvojitvah (Uradni list RS, št. 45/99 – MP, št. 14/99)) je kot osrednji organ v smislu 6. člena konvencije določeno Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Za izvajanje konvencije skrbi Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve v sodelovanju z Ministrstvom za notranje zadeve.

Pripravlja se tudi dvostranski sporazum z Makedonijo o meddržavnih posvojitvah, na podlagi katerega bo Republika Slovenija lahko vodila postopke posvojitve tudi z Makedonijo. Postopki posvojitve so opredeljeni v Zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih.

III. KAZENSKI POSTOPEK

A. Jurisdikcija

46. **Kazenski zakonik velja za vsakogar**, ne glede na državljanstvo, ki stori kaznivo dejanje na ozemlju Republike Slovenije, na domači ladji, domačem civilnem ali vojaškem letalu, kar podrobneje opredeljuje 120. člen Kazenskega zakonika.

47. Glede člena 4(2) Izbirnega protokola slovenski Kazenski zakonik velja za državljane Republike Slovenije, tudi če storijo kakršno koli kaznivo dejanje v tujini v skladu s 122. členom Kazenskega zakonika. Okoliščina državljanstva žrtve kaznivega dejanja je pomembna le, kadar je storilec kaznivega dejanja tujec. Ureditev je razvidna v 123. členu Kazenskega zakonika.

B. Postopek za izročitev obdolžencev in obsojencev

48. Postopek za izročitev obdolžencev in obsojencev je urejen v Zakonu o kazenskem postopku. Na podlagi teh določb se izročitev zahteva in opravlja, če ni v mednarodni pogodbi določeno drugače. Izročitev je mogoča v zvezi z vsemi kaznivimi dejanji iz Kazenskega zakonika.

49. Zakonske pogoje za izročitev ugotavlja pristojno sodišče, nato pa zadevo pošlje v odločitev ministru za pravosodje. Minister za pravosodje ne dovoli izročitve v primeru, da oseba v Republiki Sloveniji uživa pravico pribežališča, če gre za vojaško ali politično kaznivo dejanje ali če ne obstaja mednarodna pogodba z državo, ki zahteva izročitev. Izbirni protokol h Konvenciji o otrokovih pravicah glede prodaje otrok, otroške prostitucije in otroške pornografije je lahko pravna podlaga za izročitev. Nadalje minister za pravosodje lahko (ne pa obvezno) zavrne izročitev, če gre za kazniva dejanja, za katera je v Kazenskem zakoniku predpisana kazen zapora do treh let ali če je tuje sodišče izreklo kazen zapora do enega leta, vendar glede na predpisane kazni za kazniva dejanja iz 185., 187. in 387. a člena Kazenskega zakonika ta možnost ministra za pravosodje ne pride v poštev.

50. Republika Slovenija lastnih državljanov načeloma ne izroča, vendar že navedeni 122. člen Kazenskega zakonika omogoča pregon in sojenje takemu osumljencu v Republiki Sloveniji.

51. V zvezi z zahtevo po **statističnih podatkih v zvezi s številom zadev izročitev za kazniva dejanja, ki jih opredeljuje Izbirni protokol h Konvenciji o otrokovih pravicah glede prodaje otrok, otroške prostitucije in otroške pornografije**, pojasnjujemo, da Republika Slovenija ne vodi evidence izročitev po posameznih kaznivih dejanjih, ampak po državah, ki so zahtevale izročitev oziroma je izročitev od njih zahtevala Republika Slovenija. Glede na navedeno številičnih podatkov o izročitvah v zvezi s kaznivimi dejanji po 185., 187. in 387. a členu Kazenskega zakonika ne moremo predložiti.

52. Postopek za izročitev na podlagi »klasičnih« mednarodnih pogodb traja približno 4 do 6 mesecev. Postopek na podlagi Evropskega naloga za prijetje in predajo pa v primeru soglasja osebe, katere izročitev se zahteva, traja nekaj dni, če soglasja ni, pa približno 1 mesec.

C. Odvzem predmetov in premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem ali zaradi njega

53. Materialnopravni vidik odvzema je določen v Kazenskem zakoniku. Tako so v 69. členu določena pravila v zvezi z odvzemom predmetov, ki so bili uporabljeni ali namenjeni za kaznivo dejanje ali so nastali s kaznivim dejanjem, v 95. do 98. členu Kazenskega zakonika pa pravila v zvezi z odvzemom premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem ali zaradi njega.

54. Odvzem premoženjske koristi sodišče v skladu z določbami Zakona o kazenskem postopku izreče v sodbi, s katero spozna obdolženca za krivega. Premoženjska korist, pridobljena s kaznivim dejanjem ali zaradi njega, se v kazenskem postopku ugotavlja po uradni dolžnosti; sodišče in drugi pristojni organi, pred katerimi teče kazenski postopek, pa morajo med

postopkom zbirati dokaze in raziskovati tudi okoliščine, pomembne za ugotovitev premoženjske koristi. Sodišče znesek premoženjske koristi odmeri po prostem preudarku, če bi bilo njeno ugotavljanje povezano z nesorazmernimi težavami ali če bi se zaradi tega postopek preveč zavlekel.

55. Postopek v zvezi z začasnim zasegom v predkazenskem postopku ali med potekom kazenskega postopka je določen v Zakonu o kazenskem postopku (498. člen, 502. člen, 502. a člen, 502. b člen, 502. c člen, 502. č člen in 502. d člen).

IV. ZAŠČITA PRAVIC OTROK ŽRTEV

A. Položaj otroka žrtve v kazenskem postopku

56. V skladu z določbami Zakona o kazenskem postopku ima oškodovanec (žrtev) med preiskavo pravico opozoriti na vsa dejstva in predlagati dokaze, ki so pomembni za to, da se ugotovi kaznivo dejanje, izsledi storilec kaznivega dejanja in ugotovi njegov premoženjskopравни zahtevek. Na glavni obravnavi pa ima pravico predlagati dokaze, postavljati obdolžencu, pričam in izvedencem vprašanja, dajati pripombe in pojasnila glede njihovih izpovedb ter dajati druge izjave in postavljati druge predloge. Prav tako ima oškodovanec pravico pregledovati spise in si ogledati dokazne predmete. Preiskovalni sodnik in predsednik senata morata seznaniti oškodovanca in zasebnega tožilca z navedenimi pravicami.

57. Če je oškodovanec mladoletnik ali oseba, ki ji je popolnoma odvzeta poslovna sposobnost, je njegov zakoniti zastopnik upravičen dajati vse izjave in opravljati vsa dejanja, ki jih je po tem zakonu upravičen dajati oziroma opravljati oškodovanec. Oškodovanec, ki je dopolnil šestnajst let, je upravičen sam dajati izjave in opravljati procesna dejanja.

58. V kazenskem postopku, ki teče zaradi kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost (kamor spadata tudi kaznivi dejanji po 185. in 187. členu Kazenskega zakonika), kaznivega dejanja zanemarjanja mladoletne osebe in surovega ravnanja po 201. členu in kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 387. a členu Kazenskega zakonika, mora imeti mladoletni oškodovanec ves čas od uvedbe kazenskega postopka dalje pooblaščenca, ki skrbi za njegove pravice, posebno v zvezi z zaščito njegove integritete med zaslišanjem pred sodiščem in uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka. Mladoletnemu oškodovancu, ki pooblaščenca še nima, postavi pooblaščenca sodišče po uradni dolžnosti izmed odvetnikov.

59. V postopku preiskave preiskovalni sodnik v skladu z določbami Zakona o kazenskem postopku lahko odredi, da je obdolženec odstranjen z zaslišanja, če se priča (na primer žrtev kaznivega dejanja kot priča) v njegovi navzočnosti ne želi izpovedati ali če okoliščine kažejo, da v njegovi navzočnosti ne bo govorila resnice ali v primeru, če bo po zaslišanju priče treba opraviti sodno prepoznavo. Obdolženec ne sme biti navzoč pri zaslišanju priče, mlajše od 15 let, ki je žrtev katerega izmed kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, kaznivega dejanja zanemarjanja mladoletne osebe in surovega ravnanja ter kaznivega dejanja trgovine z ljudmi.

60. Če se na glavni obravnavi kot priča zaslišuje oseba, ki še ni stara štirinajst let, lahko pristojni senat sklene, naj bo med takim zaslišanjem izključena javnost; neposredno zaslihanje oseb, mlajših od petnajst let, ki so bile žrtve kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, kaznivega dejanja zanemarjanja mladoletne osebe in surovega ravnanja ter kaznivega dejanja trgovine z ljudmi pa na glavni obravnavi ni dopustno. Sodišče mora v takih primerih odločiti, da se prebere zapisnik o prejšnjem zaslišanju takih oseb.

61. Oškodovanca, ki je zaslišan kot priča, je treba v zaslišanju tudi vprašati, ali želi v kazenskem postopku uveljavljati premoženjskopравни zahtevek. Premoženjskopравни zahtevek sodišče obravnava v kazenskem postopku, če se zaradi tega kazenski postopek ne zavleče preveč. V nasprotnem primeru je oškodovanec s premoženjskoprnim zahtevkom napoten na pravdni postopek.

62. Pri zaslišanju mladoletne osebe, zlasti če je bila s kaznivim dejanjem oškodovana (torej žrtev), je treba v vseh fazah kazenskega postopka ravnati obzirno, da zaslihanje ne bi škodljivo vplivalo na njeno duševno stanje. Če je potrebno, se zaslihanje mladoletne osebe opravi s pomočjo pedagoga ali kakšnega drugega strokovnjaka.

63. Če bi zaradi razkritja posameznih osebnih podatkov ali celotne identitete določene priče nastala resna nevarnost za njeno življenje ali telo, življenje ali telo njenega bližnjega sorodnika ali drugih bližnjih oseb, lahko sodišče za zaščito določene priče ali njenega bližnjega odredi enega ali več zaščitnih ukrepov, ki pomenijo prikritje identitete take priče za potrebe zaslišanja. Navedene zaščitne ukrepe s pisnim sklepom odredi preiskovalni sodnik na predlog državnega tožilca, priče, oškodovanca, obdolženca, njihovih zakonitih zastopnikov in pooblaščenec ali po uradni dolžnosti. Med glavno obravnavo je za odreditev takih ukrepov pristojen predsednik pristojnega senata.

64. Zaščita, opredeljena v prejšnjem odstavku tega poročila, pomeni le prikritje identitete ogrožene priče za potrebe zaslišanja v postopku preiskave in med glavno obravnavo. V skladu z določbami Zakona o kazenskem postopku pa se mora takim pričam v največji možni meri zagotavljati osebna varnost tudi v predkazenskem postopku in po končanem kazenskem postopku. Taka zaščita se zagotavlja tudi bližnjim sorodnikom in drugim bližnjim osebam ogrožene priče. Postopek in pogoji za vključitev v program zaščite ter za prenehanje programa zaščite, pristojni organi, nujni zaščitni ukrepi in ukrepi v programih zaščite so določeni v Zakonu o zaščiti prič (Uradni list RS, št. 113/05).

B. Odškodnina za škodo zaradi kaznivega dejanja

65. Oškodovanec ima v skladu z **Zakonom o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj** (Uradni list RS, št. 101/2005) pravico zahtevati odškodnino za škodo zaradi kaznivega dejanja. Odškodnino lahko uveljavlja žrtev nasilnega naklepnega kaznivega dejanja, katerega posledica je telesna poškodba, okvara zdravja ali duševne bolečine, pod pogojem, da žrtev ni prejela odškodnine na kakšni drugi podlagi (npr. od storilca kaznivega dejanja). Nasilno naklepno dejanje pa je dejanje, ki ima znake kaznivega dejanja, ki se po Kazenskem zakoniku lahko stori naklepno, z uporabo sile ali kršitvijo spolne nedotakljivosti in za katero se sme izreči zapor nad eno leto.

C. Drugi zaščitni ukrepi

Obveznost prijavljanja primerov nasilja nad otroki

66. V skladu z Zakonom o kazenskem postopku so vsi državni organi in organizacije z javnimi pooblastili dolžni naznaniti kazniva dejanja, za katera se storilec preganja po uradni dolžnosti.

67. Kazenski zakonik v prvem odstavku 286. členu določa, da je storilec kaznivega dejanja lahko vsakdo, ki ve za storilca kaznivega dejanja, za katero je z zakonom predpisana kazen tridesetih let zopora (npr. umor), ali kdor ve, da je bilo dejanje storjeno.

68. Ne kaznuje se, kdor ne prijavi kaznivega dejanja, pod pogojem, da je zakonski ali izvenzakonski partner, direkten sorodnik, brat, sestra, posvojitelj, posvojeni otrok, pravni zagovornik, zdravnik ali spovednik storilca.

Varovanje poklicne skrivnosti v postopkih zaradi kaznivih dejanj, kjer je oškodovanec mladoletnik

69. V kazenskem postopku so priče dolžne izpovedati in pri tem govoriti resnico (za razliko od obdolženca, ki se lahko brani z molkom in ni zavezan govoriti resnice). Zaradi sorodstvenih ali podobnih posebnih odnosov med obdolžencem in posamezno pričo pa ZKP taksativno našteva krog oseb in jim podeljuje pravno dobroto, da se same odločijo, ali bodo pričale – privilegirane priče (1.–4. točka prvega odst. 236. čl. ZKP). Do leta 2003 so bile takšne pravne dobrote deležne tudi osebe, ki so kot nosilci določenih poklicev zavezane k varovanju poklicne skrivnosti (odvetnik, zdravnik, socialni delavec, psiholog ali kakšna druga oseba – 5. točka prvega odst. 236. člena ZKP). To pravno dobroto so s sklicevanjem na varovanje poklicne skrivnosti lahko izkoristile ne glede na dejstvo, za kakšno naravo ali težo kaznivega dejanja gre. Po noveli ZKP iz leta 2003 in 2005 (ZKP-G; Uradni list RS, št. 101/05) pa se ne morejo več sklicevati na varovanje poklicne skrivnosti kot razlog za odpoved pričanju, če teče kazenski postopek zaradi kaznivih dejanj iz tretjega odstavka 65. čl. ZKP (različne oblike spolne zlorabe mladoletne osebe in nasilja nad otrokom v družini – 201. čl. KZ in kaznivo dejanje trgovine z ljudmi po 387. a členu Kazenskega zakonika).

Postopek ravnanja z žrtvami

70. Policija je leta 2004 predpisala **postopek ravnanja z žrtvami**. Navodilo poleg načina obravnave predpisuje tudi, katere informacije je policist obvezan dati oškodovancu: podatke o policistu, ki je zadolžen za konkreten primer, o poteku policijskega postopka in možnostih ter oblikah pomoči in podpore, ki jih nudijo vladne in nevladne organizacije. Na željo oškodovanca dajejo informacije tudi pisno. Kadar je žrtev kaznivega dejanja otrok, se informacije sporočijo zakonitemu zastopniku oz. socialni službi.

D. Pravica do socialne, psihološke in drugih oblik pomoči otrokom žrtvam

71. Politika na področju socialnega varstva je opredeljena v **Resoluciji nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2006–2010** (Uradni list RS, št. 39/2006). Resolucija v izhodiščih za oblikovanje mrež socialnovarstvenih dejavnosti, ki jih vzpodbuja in sofinancira država do leta 2010, opredeljuje javne ter razvojne in eksperimentalne programe, ki lahko pokrivajo otroke, žrtve prodaje, otroške prostitucije in otroške pornografije:

1. JAVNI PROGRAMI

- mreža specializiranih preventivnih programov s skupno okvirno zmogljivostjo 50 mest za kratkotrajno dnevno ali celodnevno obravnavo za otroke, prikrajšane za normalno družinsko življenje, in otroke ter mladoletnike, ki doživljajo nasilje ali spolno zlorabo;
- mreža specializiranih terapevtskih programov psihosocialne pomoči otrokom, odraslim ali družinam, namenjena razreševanju medsebojnih osebnostnih problemov – na 50.000 prebivalcev približno en specialist.

2. RAZVOJNI IN EKSPERIMENTALNI PROGRAMI

- mreža ekip za svetovanje po telefonu otrokom, mladostnikom in drugim osebam v osebni stiski. Vzpostavitev vsaj treh različnih vrst programov svetovanja po telefonu za različne starostne populacije na celotnem ozemlju države. Svetovanje ljudem v stiski, otrokom in ženskam, žrtvam nasilja;
- mreža centrov za psihosocialno pomoč žrtvam nasilja, ki zagotavlja regijsko pokritost po statističnih regijah.

72. Temeljni zakon na tem področju je **Zakon o socialnem varstvu** (Uradni list št 3/2007 – uradno prečiščeno besedilo 2), ki določa več vrst socialnovarstvenih storitev, ki morajo biti dostopne zaradi pomoči posamezniku, družini in skupini pri razreševanju osebnih stisk, pri nujenju oskrbe, varstva, vzgoje in usposabljanja. Socialnovarstvene storitve se nudijo zaradi preprečevanja socialnih stisk in težav ter zaradi odpravljanja socialnih stisk in težav. Izvajalci so javno socialnovarstveni zavodi (centri za socialno delo, krizni centri, ki delujejo pri centrih za socialno delo) in NVO. V okviru centrov za socialno delo deluje 12 interventnih služb, ki pokrivajo določeno regijo in lahko nudijo neprekinjeno pomoč v primeru nasilja v družini, ter krizni centri za mlade, ki so ena od oblik za zaščito mladih pred nasiljem. Krizni center je namenjen otrokom, ki se znajdejo v različnih oblikah akutnih socialnih težav, in jim zagotavlja celodnevno oskrbo in nego do treh tednov. Otrok lahko v te centre pride sam, v primeru nasilja v družini tudi brez soglasja staršev. V tem času se poskrbi za trajnejšo obliko varnosti za otroka, njegovo zaščito in celostno obravnavo. Pomoč otrokom je brezplačna in jo financira država. Krizni centri delujejo na področju obravnave ogroženih otrok in nudijo v prvi vrsti zaščito in osebno pomoč otroku, mladostniku ali družini v smislu enodnevne obravnave oziroma pomoči z možnostjo za kratkotrajno namestitve, svetovanje in urejanje za vrnitev v matično okolje ali družino. V letu 2005 je delovalo 6 kriznih centrov kot samostojne enote centrov za socialno delo.

73. Poleg navedenih storitev Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve sofinancira programe pomoči otrokom, ki so žrtve nasilja. V letu 2006 je sofinanciralo naslednje programe:

- Zavod EMMA, Center za pomoč žrtvam nasilja, 5.703.447,00 SIT (23.800,06 EUR),
- Zveza prijateljev mladine Slovenije, Nacionalna mreža TOM – telefonsko svetovanje, 6.634.835,00 SIT (27.686,68 EUR),
- Društvo Center za pomoč mladim, Svetovalnica za mlade s podpornimi programi, 16.543.335,00 SIT (69.034,11 EUR),
- Frančiškanski družinski inštitut, Terapevtska pomoč pri čustvenem, fizičnem in spolnem nasilju, 23.047.267,00 (96.174,54 EUR),
- Društvo Ženska svetovalnica, Psihosocialna pomoč ženskam, žrtvam nasilja, 5.703.447,00 SIT (23.800,06 EUR),

- Društvo za nenasilno komunikacijo, in sicer: individualno svetovalno delo, podporno terapevtsko delo in telefonsko informativno-svetovalna pomoč za osebe, ki imajo izkušnjo nasilja, individualno svetovalno in terapevtsko delo s povzročitelji nasilja in telefonsko informativno-svetovalna pomoč, individualno svetovalno delo z mladimi in otroki, ki imajo izkušnjo nasilja 14.375.357,00 SIT (59.987,30 EUR),
- Združenja proti spolnemu zlorabljanju, in sicer program »Celostna podpora uporabnikom ob spolnih zlorabah, drugih oblikah spolnega nasilja« v višini 3.251.966,00 SIT (13.570,21 EUR).

74. Za žrtve trgovine z ljudmi, med katerimi so tudi otroci, se izvaja projekt **oskrbe žrtve trgovine z ljudmi**. Projekt je leta 2005/2006 izvajalo **Društvo Ključ** in sofinanciralo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za notranje zadeve in Ministrstvo za pravosodje. Društvo Ključ je tistim, ki so potrebovali pomoč, pomagalo oziroma jim omogočilo večkratne osebne in telefonske pogovore, kratkotrajno psihosocialno pomoč, pomoč pri ponovnem vzpostavljanju stika z družino, pri vzpostavljanju stika s pristojnimi organizacijami v državi izvora, kamor so se vrnile oziroma vrnili, ali pri stikih s slovensko policijo. Naštete oblike pomoči je društvo izvajalo v svojih prostorih, v krizni namestitvi, v prostorih Centra za tujce MNZ in na priložnostnih mestih. V juniju 2006 se je v reševanje problematike trgovine z ljudmi, in sicer s projektom oskrbe trgovine z ljudmi, vključila tudi **Slovenska Karitas**. Prijavila se je na razpis, ki so ga pripravili Ministrstvo za delo, družine in socialne zadeve, Ministrstvo za notranje zadeve in Ministrstvo za pravosodje in bila v skladu z razpisnimi zahtevami izbrana za izvajanje programa oskrbe žrtve trgovine z ljudmi. Poleg zagotovitve strokovnjakov z dolgoletnimi izkušnjami je Slovenska Karitas odprla varno hišo, tako imenovani varni prostor, kjer lahko nudi vso potrebno oskrbo, prehrano, namestitev in strokovno pomoč žrtvam, ki pridejo po posredovanju policije ali pa same. Poleg tega so za nujne namestitve na voljo tri lokacije, kjer se lahko izvaja krizna namestitev. V obdobju od 22. 5. 2006 do 31. 12. 2006 niso obravnavali otrok žrtve trgovine z ljudmi.

75. Storitve svetovanja, ki se izvajajo za žrtve nasilja v okviru centrov za socialno delo, so brezplačne. Prav tako so brezplačne storitve svetovanja v programih nevladnih organizacij, ki ne nudijo namestitve.

76. V specifičnih situacijah, predvsem takrat, če je ogrožen otrokov zdrav razvoj ali če je to potrebno zaradi koristi otrok, lahko center za socialno delo predlaga ukrepe za varstvo otrok, kot so odvzem otroka staršem in oddaja v vzgojo in varstvo drugi osebi ali zavodu. Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (uradno prečiščeno besedilo) /ZZZDR-UPB1/(Uradni list RS, št. 69/2004) v 6. členu določa, da država daje varstvo mladoletnim otrokom vselej, kadar je ogrožen njihov zdrav razvoj in kadar zahtevajo to druge koristi otrok. Če roditelji ne izpolnjujejo svojih obveznosti, ki izhajajo iz roditeljske pravice, se roditeljska pravica omeji z ukrepom pristojnega centra za socialno delo (119. in 120. člen ZZZDR) ali odvzame (116. člen ZZZDR).

77. Tudi zdravstvena služba ima pomembno vlogo pri skrbi za zdrav razvoj otrok in pri preprečevanju zgodnjega odkrivanja ter obravnave ogroženosti otroka. Preprečevanje in odkrivanje znakov nasilja nad otroki je sestavni del dejavnosti zdravstvene službe na primarni ravni, kot so npr. obisk patronažne službe pri družini z novorojenčkom po rojstvu, preventivni pregledi v predšolskem in šolskem obdobju, ki lahko služijo kot psihosocialna podpora družini, odkrivanje družin in otrok z večjim tveganjem za pojav nasilja in za odkrivanje tistih, kjer je pojav nasilja že prisoten.

78. V okviru mreže javne zdravstvene službe je zagotovljen sistem organiziranega, rednega in brezplačnega preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni, ki je univerzalno dostopen vsem otrokom in mladostnikom do dopolnjenega 19. leta starosti. Za to občutljivo populacijo je izbrani osebni zdravnik za otroke do dopolnjenega 6. leta starosti specialist pediater, za šolske otroke in mladino pa specialist šolske medicine, kar zagotavlja poleg celovitosti tudi visoko strokovnost in kakovost obravnave otrok.

79. V okviru zdravstvene službe delujejo tudi pedopsihiatrični oddelki in dispanzerji (Pediatrična klinika Ljubljana, Zdravstveni dom Maribor, Klinični oddelek za mentalno zdravje Ljubljana), ki obravnavajo vsa urgentna stanja v pedopsihiatriji vključno z zlorabo otrok in posttravmatsko stresno motnjo.

80. V Sloveniji delujejo tudi institucije za strokovno pomoč, ki povezujejo področja zdravstva, šolstva in socialnega varstva, to so Svetovalni centri za otroke, mladostnike in starše v Ljubljani, Mariboru in Kopru. Svetovalni centri nudijo strokovno pomoč posameznikom, ki so doživeli hudo travmo, nasilje ali spolno zlorabo.

V. PREPREČEVANJE PRODAJE OTROK, OTROŠKE PROSTITUCIJE IN OTROŠKE PORNOGRAFIJE

81. Leta 2004 je Vlada Republike Slovenije sprejela **Akcijski načrt medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje od leta 2004 do vključno leta 2006** in Spremembe in dopolnitve Akcijskega načrta medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje od leta 2004 do vključno leta 2006, za katerega je bilo namenjenih več kot 100 mio. SIT (več kot 417.293,61 EUR). Z **Akcijskim načrtom Medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi za leto 2007**, ki ga je potrdila na 84. redni seji dne 27. 7. 2006, se je zavezala, da bo zagotovila nadaljnje izvajanje nekaterih obstoječih projektov in tudi opredelila nove ter za to namenila 26.300.000 SIT (109.747,96 EUR). Del obeh akcijskih načrtov so tudi projekti, namenjeni otrokom žrtvam trgovine z ljudmi, vključno s preventivo, raziskavami in izobraževanjem. (http://www.vlada.si/delo_vlade/projekti/boj_trgovina_z_ljudmi).

82. V Republiki Sloveniji se je v okviru **Akcijskega načrta o varnejšem internetu (1999–2004)**, ki ga je financirala Evropska komisija (Generalni direktorat za informacijsko družbo), začel izvajati projekt **SAFE-SI**. Cilj projekta je ustanovitev nacionalne točke ozaveščanja o varni rabi interneta za otroke in mladostnike v Sloveniji. Projekt, ki ga izvajata Fakulteta za družbene vede in ARNES, sodi v tematski sklop ozaveščanja javnosti – staršev, učiteljev, in otrok. (<http://hotline.safe.si>). Ker je varna raba interneta še naprej ena izmed prednostnih nalog programov Evropske komisije, je Evropski telekomunikacijski svet za zaščito pred škodljivimi internetnimi vsebinami že nadgradil program za varnejšo rabo interneta z novim programom **Varnejši internet plus 2005–2008**. Namenjen je spodbujanju varnejše uporabe interneta in novih spletnih tehnologij, zlasti za otroke, ter boju proti nezakonitim in škodljivim vsebinam, nezaželenim s strani končnega uporabnika. Področje delovanja programa se razširja na področje novih spletnih tehnologij, vključno z mobilnimi in širokopasovnimi vsebinami, spletnimi igrami, P2P-izmenjavo in vsemi oblikami komunikacij v realnem času.

83. Vlada Republike Slovenije je na 91. redni seji dne 5. 10. 2006 določila tudi besedilo **Progama za otroke in mladino 2006–2016 (priloga programa je povzetek situacijske analize položaja otrok in mladine v Sloveniji)**, ki v posebnem poglavju »Zaščita otrok in mladine pred zanemarjanjem, nasiljem in zlorabo« opredeljuje cilje in strategije Republike Slovenije na področju zaščite pred zanemarjenem, nasiljem in zlorabo otrok v Republiki Sloveniji za obdobje od 2006 do 2016. Posebno poglavje namenja tudi množičnim medijem, informiranju in participaciji otrok in mladine.

84. Zaradi preprečevanja nasilja in zagotavljanja učinkovitejše pomoči v primerih nasilja nad otroki se izvajajo številni projekti. V okviru Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve in sodelovanju Ministrstva za šolstvo in šport se izvaja projekt z naslovom **Odrasli smo tu, da ti pomagamo**. Gre za projekt, ki zajema tiskano gradivo in ponuja novo anonimno telefonsko brezplačno modro številko za otroke z izkušnjo nasilja. Stroške telefona nosi MDDSZ. V okviru projekta je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve pripravilo informativne zloženke o prepoznavanju nasilja in organiziralo njihovo posredovanje vsem učencem osnovnih šol v državi (180.000 izvodov). Na brezplačno anonimno modro številko (**080 1552**) lahko otroci in mladostniki pokličejo v primeru nasilja. Prav tako Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve financira preventivne projekte zoper zlorabo in trgovino z ljudmi (CAT in Vijolica).

85. Policija izvaja številne projekte, namenjene preprečevanju nasilja nad otroki, za predšolske otroke in šolarje na nižji stopnji osnovne šole, kot so projekt **Policija za otroke**, namenjen predšolskim otrokom in šolarjem na nižji stopnji osnovne šole, ter **Zberi pogum in povej**, namenjene ozaveščanju osnovnošolskih in srednješolskih otrok, njihovih staršev in učiteljev.

86. **Ministrstvo za šolstvo in šport** dela tudi na programu **izobraževanja o človekovih in otrokovih pravicah**, in sicer prek medpredmetnega, predmetnega in vsešolskega pristopa. Cilj je okrepiti znanje otrok in mladih o človekovih pravicah in otrokovih pravicah ter poudariti vlogo šol na tem področju. Na tem področju pa se izobražujejo tudi učitelji. O človekovih pravicah in

otrokovih pravicah se učenci učijo/seznajajo v medpredmetnem povezovanju (znotraj predmeta državljanska vzgoja in etika, geografija, verstva in etika, zgodovina itd.), v predmetnem povezovanju (državljanska vzgoja in etika, državljanska kultura itd.). Vsešolski pristop pa predvideva, da šola na ravni letnega načrtovanja predvidi dejavnosti in projekte, ki sistematično prispevajo h krepitvi znanja otrok in mladih o človekovih pravicah. Poleg tega poteka tudi več projektov, kjer se učenci učijo spoštovanja človekovih pravic (npr. v okviru ASP – mreži Unescovih šol, s razpisanimi raziskovalnimi temami znotraj Skritega zaklada, z delovanjem znotraj projekta Zdrave šole). Izobraževanje učiteljev na temo človekovih in otrokovih pravic poteka na rednih seminarjih, ki jih organizirata Pedagoški inštitut in Zavod RS za šolstvo. Človekove pravice so integrirane tudi v razpise s področja izobraževanja ciljnoraziskovalnih programov, ki jih financira Ministrstvo za šolstvo in šport. Ministrstvo za šolstvo in šport je sodelovalo tudi pri pripravi didaktičnih gradiv (plakati s področja človekovih pravic), organiziralo/soorganiziralo pa je tudi več posvetov, ki so vključevali tudi področje človekovih pravic, med drugim zborovanje slovenskih učiteljev zgodovine, ki je potekal na temo poučevanja človekovih pravic pri pouku zgodovine marca 2006. Na Ministrstvu za šolstvo in šport je bil ustanovljen tudi organizacijski odbor za vodenje projekta Poučevanje o človekovih pravicah in pouk zgodovine 2006–2007, ki ga vodi minister.

VI. MEDNARODNO SODELOVANJE IN MEDNARODNA RAZVOJNA IN HUMANITARNA POMOČ

A. Mednarodno sodelovanje

87. Republika Slovenija je leta 2005 gostila Regionalno posvetovanje OZN o nasilju nad otroki za Evropo in Srednjo Azijo, ki je potekalo od 5. do 7. julija 2005 v Ljubljani. Na zasedanju je bil sprejet sklepni dokument regionalnega posvetovanja **Ljubljanski sklepi – ukrepajmo takoj proti nasilju nad otroki**. V dokumentu so se udeleženci posvetovanja strinjali:

1. da bodo na vseh področjih razvijali in uresničevali strategije za preprečevanje nasilja nad otroki
2. in zato sprejeli ustrezne zakonodajne ukrepe,
3. da bodo pripisali velik politični pomen preprečevanju nasilja nad otroki in razvili kampanje obveščanja javnosti
4. ter na vseh področjih okrepili zmogljivosti za odkrivanje nasilja in pomoč otrokom žrtvam nasilja,
5. da bodo poskušali ugotoviti in redno spremljati oblike nasilja ter ocenjevali učinkovitost sprejetih ukrepov za preprečevanje nasilja,
6. da bodo ukrepi za zaščito žrtev učinkoviti, pravočasni in prijazni otrokom,
7. da bodo zagotovili izobraževanje o otrokovih pravicah
8. ter okrepili mednarodno in čezmejno sodelovanje za preprečitev nasilja nad otroki in iskanje storilcev kaznivih dejanj nad otroki,
9. da bodo omogočili otrokom in mladim dejavnejšo vlogo pri obravnavanju nasilja.

Razprave na regionalnem posvetovanju OZN o nasilju nad otroki, ki je zadnje od devetih posvetovanj, ki so potekala po svetu, predstavljajo prispevek Evrope in Srednje Azije k oblikovanju poglobljene globalne študije OZN o nasilju nad otroki.

88. Ustanova Skupaj, Ministrstvo za zunanje zadeve ter Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve so od **30. novembra 2006 do 2. decembra 2006 na Brdu pri Kranju v Sloveniji organizirali** konferenco **Preprečevanje nasilja nad otroki in človekova varnost**. Namen konference je bil predstaviti študijo Združenih narodov o nasilju nad otroki.

B. Razvojna in humanitarna pomoč

89. Z vstopom Slovenije v krog razvitih držav postaja ena strateških usmeritev slovenske zunanje politike intenzivnejše vključevanje v mednarodno razvojno sodelovanje in pomoč. Poleg zagotavljanja splošne varnosti to prinaša tudi vzpostavitev demokratičnih oblik vladanja, uveljavljanje človekovih pravic in delovanje v smeri trajnostnega gospodarskega in socialnega razvoja ter razvoja okolja. Dejavnosti so namenjene tudi dosegu pravične globalizacije, ki je pogoj za zmanjševanje nesoglasij in nesorazmerij, ki izvirajo iz razlik v razvoju. Slovenija je kot

razvita država in sooblikovalka temeljnih dokumentov OZN ter drugih mednarodnih konvencij na tem področju zavezana k uresničevanju sprejetih ciljev mednarodne skupnosti.

90. V letih 2002 in 2003 je Slovenija za mednarodno razvojno sodelovanje namenila med 0,07 in 0,08 odstotka bruto nacionalnega prihodka, v letu 2004 je dosegel 0,1 odstotka BNP, od katerih tudi za otrok žrtev oboroženih spopadov. Trenutno pa namenja 0,11% BDP. Republika Slovenija je na zasedanju Sveta EU junija 2005 sprejela zavezo, da bo do leta 2010 za ODA namenila vsaj 0,17 % in do 2015 0,33 % BDP. Na ta način bo dosegla zastavljeni cilj in postopoma povečevala odstotek BDP za uradno razvojno pomoč (ODA).

C. Mednarodne pogodbe

91. Na področju mednarodne pravne pomoči v kazenskih zadevah Republiko Slovenijo obvezujejo naslednje večstranske pogodbe:

- Konvencija o transferju obsojenih oseb (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 13/93 (Uradni list RS, št. 44/93),
- Evropska konvencija o izročitvi z Dodatnim protokolom k Evropski konvenciji o izročitvi in Drugim dodatnim protokolom k Evropski konvenciji o izročitvi (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 22/94 (Uradni list RS, št. 79/94);
- Evropska konvencija o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah in Dodatni protokol k Evropski konvenciji o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe št. 25/99 (Uradni list RS, št. 84/99) in Uradni list RS – Mednarodne pogodbe št. 13/01 (Uradni list RS, št. 46/01).

Določbe o mednarodni pravni pomoči v kazenskih zadevah pa vsebujejo tudi naslednje konvencije, ki obvezujejo Slovenijo:

- Evropska konvencija o zatiranju terorizma (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 27/00 (Uradni list RS, št. 96/00);
- Konvencija o pranju, odkrivanju, zasegu in zaplembi premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 11/97 (Uradni list RS, št. 41/97) in Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 8/98 (Uradni list RS, št. 31/98);
- Konvencija o boju proti podkupovanju tujih javnih uslužbencev v mednarodnem poslovanju (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 1/01 (Uradni list RS, št. 1/01),
- Kazenskoppravna konvencija o korupciji (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 7/00 (Uradni list RS, št. 26/00);
- Konvencija Združenih narodov zoper nezakonit promet mamil in psihotropnih snovi, objavljena v Uradnem listu SFRJ – MP, št. 14/90, ki jo je Republika Slovenija nasledila z Aktom o notifikaciji nasledstva glede konvencij Organizacije združenih narodov in konvencij, sprejetih v Mednarodni agenciji za atomsko energijo, objavljenim v Uradnem listu RS – Mednarodne pogodbe, št. 9-55/1992 (Uradni list RS 35/1992); izjava o nasledstvu konvencij OZN je bila deponirana v Sekretariatu OZN 6. 7. 1992; Generalni sekretar ZN je potrdil nasledstvo Republike Slovenije z noto 22. 10. 1992 z učinkom izjave od 25. 6. 1991 – obvestilo MZZ, objavljeno v Uradnem listu RS – Mednarodne pogodbe, št. 2/93 (Uradni list RS, št. 7/93).

92. Na področju mednarodne pravne pomoči v civilnih zadevah pa Slovenijo obvezujejo naslednje večstranske pogodbe:

- Konvencija o civilnem postopku, objavljena v Uradnem listu FLRJ, Dodatek št. 6/62, ki jo je Republika Slovenija nasledila z Aktom o notifikaciji nasledstva glede konvencij Organizacije združenih narodov in konvencij, sprejetih v Mednarodni agenciji za atomsko energijo, objavljenega v Uradnem listu RS – Mednarodne pogodbe, št. 9-55/1992 (RS 35/1992); izjava o nasledstvu konvencij OZN je bila deponirana v Sekretariatu OZN 6. 7. 1992; Generalni sekretar ZN je potrdil nasledstvo Republike Slovenije z noto 22. 10. 1992 z učinkom izjave od 25. 6. 1991 – obvestilo MZZ, objavljeno v Uradnem listu RS – Mednarodne pogodbe, št. 2/93 (Uradni list RS, št. 7/93) ;
- Konvencija o odpravi potrebe legalizacije tujih javnih listin, objavljena v Uradnem listu FLRJ, Dodatek št. 10/62, ki jo je Republika Slovenija nasledila z Aktom o notifikaciji nasledstva glede konvencij Organizacije združenih narodov in konvencij, sprejetih v Mednarodni agenciji za atomsko energijo, objavljenega v Uradnem listu RS – Mednarodne pogodbe, št. 9-55/1992 (Uradni list RS 35/1992); izjava o nasledstvu konvencij OZN je bila deponirana v Sekretariatu

OZN 6. 7. 1992; Generalni sekretar ZN je potrdil nasledstvo Republike Slovenije z noto 22. 10. 1992 z učinkom izjave od 25. 6. 1991 – obvestilo MZZ, objavljeno v Uradnem listu RS – Mednarodne pogodbe, št. 2/93 (Uradni list RS, št. 7/93);

– Konvencija o koliziji zakonov glede oblike oporočnih razpolaganj, objavljena v Uradnem listu FLRJ, Dodatek št. 10/61, ki jo je Republika Slovenija nasledila z Aktom o notifikaciji nasledstva glede konvencij Organizacije združenih narodov in konvencij, sprejetih v Mednarodni agenciji za atomsko energijo, objavljenega v Uradnem listu RS – Mednarodne pogodbe št. 9-55/1992 (Uradni list RS 35/1992); izjava o nasledstvu konvencij OZN je bila deponirana v Sekretariatu OZN 6. 7. 1992; Generalni sekretar ZN je potrdil nasledstvo Republike Slovenije z noto 22. 10. 1992 z učinkom izjave od 25. 6. 1991 – obvestilo MZZ, objavljeno v Uradnem listu RS – Mednarodne pogodbe, št. 2/93 (Uradni list RS, št. 7/93) ;

– Konvencija o koliziji zakonov glede oblike oporočnih razpolaganj, objavljena v Uradnem listu FLRJ, Dodatek št. 10/61, ki jo je Republika Slovenija nasledila z Aktom o notifikaciji nasledstva glede konvencij Organizacije združenih narodov in konvencij, sprejetih v Mednarodni agenciji za atomsko energijo, objavljenega v Uradnem listu RS – Mednarodne pogodbe, št. 9-55/1992 (Uradni list RS 35/1992); izjava o nasledstvu konvencij OZN je bila deponirana v Sekretariatu OZN 6. 7. 1992; Generalni sekretar ZN je potrdil nasledstvo Republike Slovenije z noto 22. 10. 1992 z učinkom izjave od 25. 6. 1991 – obvestilo MZZ, objavljeno v Uradnem listu RS – Mednarodne pogodbe št. 2/93 (Uradni list RS, št. 7/93);

– Konvencija o zakonu, ki velja za prometne nesreče, objavljena v Uradnem listu SFRJ, Dodatek št. 26/76, ki jo je Republika Slovenija nasledila z Aktom o notifikaciji nasledstva glede konvencij Organizacije združenih narodov in konvencij, sprejetih v Mednarodni agenciji za atomsko energijo, objavljenega v Uradnem listu RS – Mednarodne pogodbe št. 9-55/1992 (Uradni list RS 35/1992); izjava o nasledstvu konvencij OZN je bila deponirana v Sekretariatu OZN 6. 7. 1992; Generalni sekretar ZN je potrdil nasledstvo Republike Slovenije z noto 22. 10. 1992 z učinkom izjave od 25. 6. 1991 – obvestilo MZZ, objavljeno v Uradnem listu RS – Mednarodne pogodbe, št. 2/93 (Uradni list RS, št. 7/93);

– Konvencija o zakonu, ki se uporablja v primerih odgovornosti proizvajalcev za njihove proizvode, objavljena v Uradnem listu SFRJ, št. 8/77, ki jo je Republika Slovenija nasledila z Aktom o notifikaciji nasledstva glede konvencij Organizacije združenih narodov in konvencij, sprejetih v Mednarodni agenciji za atomsko energijo, objavljenega v Uradnem listu RS – Mednarodne pogodbe, št. 9-55/1992 (RS 35/1992); izjava o nasledstvu konvencij OZN je bila deponirana v Sekretariatu OZN 6. 7. 1992; Generalni sekretar ZN je potrdil nasledstvo Republike Slovenije z noto 22. 10. 1992 z učinkom izjave od 25. 6. 1991 – obvestilo MZZ, objavljeno v Uradnem listu RS – Mednarodne pogodbe, št. 2/93 (Uradni list RS, št. 7/93);

– Konvencija o olajšanju mednarodnega pristopa k sodiščem, objavljena v Uradnem listu SFRJ, Dodatek št. 4/88, ki jo je Republika Slovenija nasledila z Aktom o notifikaciji nasledstva glede konvencij Organizacije združenih narodov in konvencij, sprejetih v Mednarodni agenciji za atomsko energijo, objavljenega v Uradnem listu RS – Mednarodne pogodbe, št. 9-55/1992 (Uradni list RS 35/1992); izjava o nasledstvu konvencij OZN je bila deponirana v Sekretariatu OZN 6. 7. 1992; Generalni sekretar ZN je potrdil nasledstvo Republike Slovenije z noto 22. 10. 1992 z učinkom izjave od 25. 6. 1991 – obvestilo MZZ, objavljeno v Uradnem listu RS – Mednarodne pogodbe št. 2/93 (Uradni list RS, št. 7/93);

– Konvencija o priznavanju in izvrševanju tujih arbitražnih odločb, objavljena v Uradnem listu SFRJ – MP, št. 11/81, ki jo je Republika Slovenija nasledila z Aktom o notifikaciji nasledstva glede konvencij Organizacije združenih narodov in konvencij, sprejetih v Mednarodni agenciji za atomsko energijo, objavljenega v Uradnem listu RS – Mednarodne pogodbe, št.9-55/1992 (RS 35/1992); izjava o nasledstvu konvencij OZN je bila deponirana v Sekretariatu OZN 6. 7. 1992; Generalni sekretar ZN je potrdil nasledstvo Republike Slovenije z noto 22. 10. 1992 z učinkom izjave od 25. 6. 1991 – obvestilo MZZ, objavljeno v Uradnem listu RS – Mednarodne pogodbe, št. 2/93 (Uradni list RS, št. 7/93);

– Evropska konvencija o obvestilih o tujem pravu (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 4/98 (Uradni list RS, št. 20/98);

– Konvencija o vročitvi sodnih in zunajsodnih listin v civilnih ali gospodarskih zadevah v tujini (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 19/00 (Uradni list RS, št. 76/00);

Konvencija o pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah v tujini (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 19/00 (Uradni list RS, št. 76/00);

– Konvencija o civilnopravnih vidikih mednarodne ugrabitve otrok (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 6/93 (Uradni list RS, št. 23/93).

Mednarodna pravna pomoč v civilnih in kazenskih zadevah je urejena tudi v številnih dvostranskih pogodbah s posameznimi državami.

93. Druge mednarodne pogodbe, ki zavezujejo Republiko Slovenijo

- Konvencijo Mednarodne organizacije dela št. 138 o minimalni starosti za sklenitev delovnega razmerja, objavljena v Uradnem listu SFRJ – Mednarodne pogodbe, št. 14/1982, ki jo je Republika Slovenija nasledila z Aktom o notifikaciji nasledstva glede konvencij UNESCO, mednarodnih večstranskih pogodb o zračnem prometu, konvencij mednarodne organizacije dela, konvencij mednarodne pomorske organizacije, carinskih konvencij in nekaterih drugih mednarodnih večstranskih pogodb, objavljenega v Uradnem listu RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/92 (Uradni list RS, št. 54/92);
- Konvencija o prepovedi najhujših oblik dela otrok in takojšnjem ukrepanju za njihovo odpravo (Konvencija ILO št. 182) (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 7/01 (Uradni list RS, št. 21/01);
- Konvencija o kibernetiski kriminaliteti in Dodatnega protokola h Konvenciji o kibernetiski kriminaliteti, ki obravnava inkriminacijo rasističnih in ksenofobičnih dejanj, storjenih v informacijskih sistemih (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 17/04 (Uradni list RS, št. 62/04);
- Protokol za preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovine z ljudmi, zlasti ženskami in otroki, ki dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/04 (Uradni list RS, št. 42/04).